

Навчальний тренінг

Тема: Формування ключових компетенцій як складова становлення успішної особистості

Мета: Розширення змістового поля підготовки вчителя для формування компетенцій, що забезпечить його мобільність; сприяння створенню умов для самореалізації особистості вчителя та учня у навчальній діяльності.

Хід заняття

1. Вправа «Оголошення» (проводиться лише тоді, коли учасники добре знають один одного, до 20 хв.)

Мета: Зменшити напругу учасників засідання

Завдання:

Учасники отримують завдання: на аркуші паперу написати коротке оголошення (до 25 слів), у якому рекламують себе як фахівця певної сфери. Оголошення перемішуються.

Учасники по черзі витягують оголошення, зачитують вголос та мають відгадати автора оголошення.

У випадку, коли учасник витягнув своє оголошення, його слід повернути, не зачитуючи, і витягнути нове.

2. Вправа «Гусак»

Мета: Сприяти цілевизначенню участі у тренінгу, дати можливість учасникам висловити свої очікування від роботи.

Завдання: Учасники пишуть на аркушах слово «Гусак», розташовуючи букви вертикально. Навпроти кожної букви вони записують слова і озвучують їх:

Г – гарно робитиму...

У – умітиму...

С – сподіваюсь...

А – активно вивчатиму...

К – креативно сприйматиму...

3. Притча

Звернувся до монаха бідняк:

-Дай мені риби! Я голодний.

Монах мовчки віддав йому вудку.

Повчальний характер притчі зрозумілий: треба давати не стільки їжу, скільки засіб її добування

4. Інформаційне повідомлення «Формування ключових компетентностей учнів як мета освітньої галузі «Мови і літератури» Державного стандарту базової і повної середньої освіти

Останні десятиліття стали для України переломними. Відбувається активне оновлення суспільства, що вимагає модернізації системи освіти, одним із напрямків якої є підвищення якості освіти та інтеграція української освіти в європейський освітній простір. Це зумовило зміну принципів, стратегії розвитку освіти, навіть навчальних цілей.

Основна мета навчально-виховного процесу в сучасній школі – навчити людину жити, сформуванати ефективну особистість, яка здатна успішно адаптуватися в суспільстві й самореалізовуватися. Інноваційна освіта передбачає особистісне спрямування, компетентісний підхід, творче начало, використання найновіших інформаційних технологій тощо.

Під терміном «компетентність» розуміємо загальну здатність людини діяти, яка ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, здобутих завдяки навчанню. Власне, компетентність розуміється як результат навчання, а значить, формування загальної життєвої компетентності в учнів має бути метою діяльності кожного вчителя.

Компетентність є складним явищем, у якому виділяють такі структурні компоненти:

- системні, ґрунтовні, міцні знання,
- пізнавальні та практичні навички,
- особистісні якості, що охоплюють мотиваційну, ціннісну, емоційну, етичну сферу.

У зв'язку з цим можна говорити про особливість цього явища, яка полягає в тому, що компетентність може формуватися та проявлятися тільки у процесі власної активної діяльності учня.

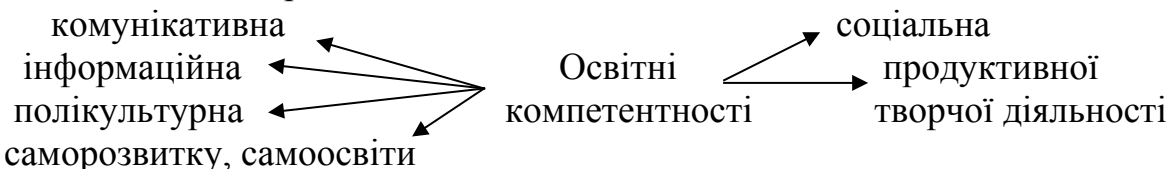
Завдання учителя тоді – створити необхідні умови, організувати таку діяльність. При цьому треба чітко розуміти, що саме вчитель має сформулювати, у чому учень повинен бути компетентним.

5. Робота в парах

Завдання: визначити схожість і відмінність між категоріями «компетентність» і «компетенція» та презентувати роботу у формі «Діаграма Вена»

6. «Асоціативний кущ»

Завдання: підібрати асоціації до поняття «освітні компетентності».

7. «Коло ідей»

Завдання: розкрити сутність ключових освітніх компетентностей (кожен учасник пише свою думку або ідею на картці).

Ведучий збирає картки і складає список ідей (зміст ключових освітніх компетентностей) на дошці.

Сутність ключових освітніх компетентностей

Ключові освітні компетентності	Зміст ключових освітніх компетентностей
Соціальна компетентність	Охоплює уміння людини повноцінно жити в суспільстві: здатність приймати рішення, здійснювати вибір, брати на себе відповідальність, безконфліктно розв'язувати проблеми
Полікультурна	Передбачає оволодіння досягненнями культури, повагу до людей інших національностей, рас, релігій, культур, мов, політичних уподобань та соціального становища
Комунікативна	Уміння спілкуватися, усно та писемно, рідною та іноземними мовами
Інформаційна	Охоплює вміння добувати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел
Саморозвитку та самоосвіти	Передбачає готовність і потребу людини навчатися протягом усього життя
Компетентність продуктивної творчої діяльності	Полягає у прагненні і готовності до конструктивної діяльності, до власної творчості

8. Міні-дискусія

Мета: сприяння розвитку критичного мислення, визначенню власної позиції; поглиблення знань з обговорюваної проблеми.

Запитання для обговорення:

1. Що ви розумієте під поняттям «літературна компетенція»?
2. У яких напрямках забезпечується реалізація компетентнісного підходу?
3. Формування яких предметних компетентностей є головним завданням для літератури як навчальної дисципліни?
4. Що ви розумієте під творчою компетентністю (діяльнісною)?
5. Які шляхи формування компетентностей?

1. **Літературна компетенція** – інтегрований результат навчальної діяльності учнів, який базується на сумі знань, отриманих у процесі літературної освіти, і виявляється в уміннях, необхідних для сучасного життя

2-3. **Напрямки формування компетентностей літературної компетенції**

- Функціональні компетентності
- Здатність знайти себе, зберегти й розвинути себе як особистість
- Розвиток комунікативних якостей
- Формування загальнолюдських ціннісних орієнтирів
- Розвиток творчих здібностей
- Розвиток здатності до навчання
- Розвиток самостійності мислення
- Культурологічна
- Естетична
- Мовна, комунікативна

- Мотиваційні компетентності

- Соціальні компетентності

4. **Творча компетентність** – здатність до виявлення і постановки проблем, здатність до висловлювання великого числа ідей;

гнучкість – здатність до висловлювання великого числа ідей;

оригінальність – здатність відповідати на подразники нестандартно, здатність удосконалити об'єкт, додаючи деталі, здатність вирішувати проблеми (аналіз і синтез).

5. **Шляхи формування компетентностей:**

через зміст освіти (навчальні програми, Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, підручники тощо);

через методи навчання, які ґрунтуються на організації активної власної діяльності школярів;

через форми організації навчальної діяльності (групові, індивідуальні, фронтальні);

через засоби навчання, метою яких є спонукати учнів мислити.

9. «Семантична карта»

Мета: Стимулювання мислення учасників для побудови зв'язків із поняттям «Розвиток творчого потенціалу», сприяння вільному й відкритому висловлюванню своїх думок.

Хід вправи:

1. Записуємо ключове поняття.

2. Навколо розташовуємо інші, пов'язані з головним словом.

3. Установлюємо зв'язки між записаними поняттями.

(Розвиток спостережливості, уяви, асоціативного мислення уміння говорити нове)

10. «Припущення на основі запропонованих слів»

Мета: складання вислову на основі запропонованих слів.

Хід вправи:

На основі слів, запропонованих у попередній вправі, та словосполучень «самостійно тренують», «роль учителя», скласти вислів про важливість розвитку творчого мислення.

Надзвичайно важливо навчити дитину спостерігати: чим більше матеріалу дає пам'ять, тим більше можливостей відкривається для комбінаційної роботи фантазії. Значить, щоб створити новий образ, треба «оживити» в пам'яті сприйняті в минулому враження.

Розвивати творчий потенціал можна по-різному. Окремі діти тренують самостійно свої задатки, щоб розвинути їх у здібності, удосконалювати їх до рівня творчих. Але для розвитку творчого потенціалу більшості школярів важливою є саме роль учителя.

Тренер: Б.Степанишин стверджує: «Вивчення художнього твору письменника (роману, поеми, памфлету...) має дати поштовх до творчості учнівської. Це може проявитися в різних формах: ліричний вірш, інсценівка,

байка, невеликий прозовий твір. Найчастіше – за аналогією до вивченого твору».

Погоджуючись із цією думкою, не можна оминати увагою досвід педагога В.Неділько, яка вказує на одну з характерних особливостей методики викладання літератури – асоціативність: «Кожен твір викликає у читачів цілий ланцюг асоціацій, спогадів, думок...».

Саме за допомогою вправ на розвиток асоціативного мислення формують уміння бачити в одному предметі (явищі, образі) ознаки та функції іншого, спонтанно й легко творити фантастичні образи на ґрунті буденних. Асоціації допомагають розвинути інтелект, семантичну гнучкість, нестандартність мислення, творчі здібності.

11. «Грунування» (індивідуальне асоціювання).

Мета: Спонування учасників до вільного й відкритого висловлювання про методи, прийоми для розвитку асоціативного мислення, стимулювання мислення про зв'язки між окремими поняттями.

Хід проведення:

- написати центральне слово або фразу посередині аркуша паперу;
- записувати всі слова та фрази, які спадають на думку з даної теми;
- коли всі ідеї записані, встановити зв'язки між поняттями;
- продемонструвати свої «грона» (декілька учасників)

Асоціативне мислення

асоціативний ланцюжок асоціативний кущ асоціативні схеми «Гроно»
асоціативні малюнки асоціативні пари асоціативний диктант
«вільне письмо» кубування асоціативні розминки
«поняття» «квітка» «прямокутник»
«картинна галерея» «показуха» «павучок»
асоціативний твір – замальовка
асоціативний твір – продовження сюжету
асоціативний твір – образ (за картиною,
музичним чи літературним твором)
асоціативний імпресіоністичний
твір-опис емоційного стану
персонажа

Тренер: Сучасному педагогові необхідно вибрати те «зерно», що дасть змогу створити свою міні-методику, бо у творчого вчителя й учні прагнуть до творчості

12. Підбиття підсумків. Рефлексія

Що нового ви дізналися? Чого навчилися? Що вас вразило? Чи збулися ваші очікування?

13. Подяка за роботу. Притча «Скільки важить проблема?»

Учитель узяв у руки чашку з водою, витягнув її вперед і запитав своїх учнів:

— Як ви думаєте, скільки важить ця чашка?

Усі жваво зашепотіли.

— Приблизно півкіло! Триста грамів! Ні, чотиреста! — Стали лунати відповіді.

— Я насправді не знатиму точно, доки не зважу її. Але зараз це не важливо. У мене питання: що трапиться, якщо я буду так тримати чашку протягом декількох хвилин?

— Нічого!

— Справді, нічого страшного не трапиться, — відповів учитель. — А що буде, якщо я потримаю цю чашку у витягнутій руці, наприклад, години дві?

— Ви втомитесь, а ваша рука почне боліти.

— А якщо цілий день?

— Ви дуже сильно втомитесь. А рука оніміє — і її паралізує, якщо ви не опустите її, — сказав один з учнів.

— Як по-вашому, вага чашки зміниться від того, що я її цілий день буду просто тримати?

— Ні! — Розгублено відповіли учні.

— А що потрібно зробити, щоб усе це виправити?

— Просто поставте чашку на стіл! — Весело сказав один учень.

— Точно! — Радісно відповів учитель. — Те ж саме відбувається з усіма життєвими труднощами. Варто подумати про яку-небудь проблему кілька хвилин — і вона вже поруч. Якщо думати про неї кілька годин, вона почне нас засмоктувати. Якщо думати про неї цілий день, вона нас паралізує.

Можна думати про проблему, але, як правило, це ні до чого не призводить.

Її «вага» не зменшується. Справитися з проблемою дозволяє тільки дія.

Потрібно вирішити її, або відкласти.

Отже, залиште всі свої проблеми в старому році — й у добру путь — у рік новий!